

DIEREN IN DE KLAS: HONDEN

TIPS VOOR HET BEWAKEN VAN HET WELZIJN EN DE VEILIGHEID VAN HOND EN KIND IN DE KLAS.

Het eerste deel van deze info is voor iedereen interessant die een hond in de klas brengt, zowel via een extern hond-begeleider team dat ervaring heeft met AAI als wanneer je je eigen hond zou meebrengen in de klas.

Het tweede deel spits zich vooral toe op leerkrachten die hun eigen hond willen meebrengen. De verantwoordelijkheden die in dit deel staan, worden bij externe teams opgenomen door de begeleider van de hond.

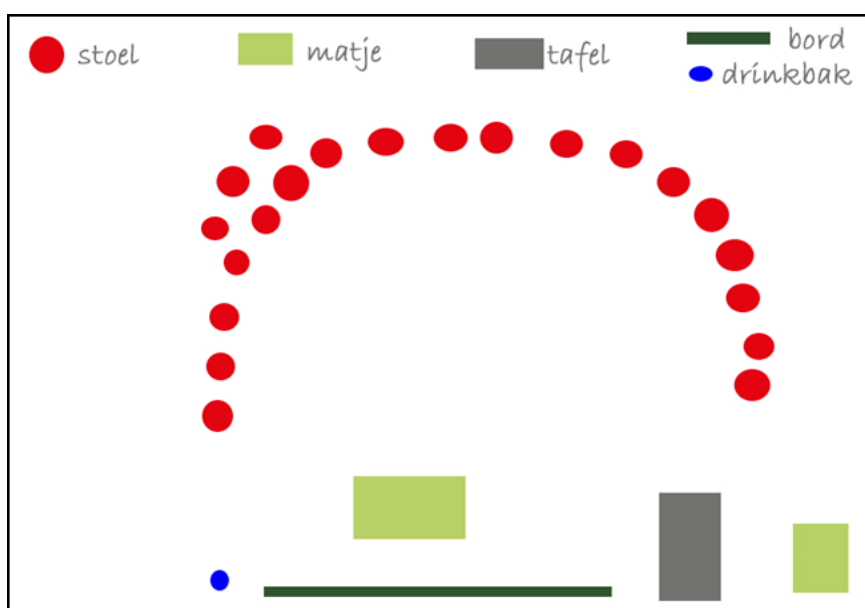
DEEL 1

ACTIVITEITENRUIMTE EN INRICHTING

- Voorzie voldoende ruimte die je volledig kan benutten tijdens de AAI. Bv. contact-oefeningen, behendigheidsparcours, zoekspelletjes, verstoppertje spelen, ...
- Alle rugzakken staan buiten het lokaal of op een verhoog, zodat de hond er niet bij kan.
- Indien je zelf speelgoedjes voorziet:
 - o Voldoende groot en zonder kleine stukjes zodat de hond (en/of het kind) deze niet kan inslikken.
 - o Wasbaar.
 - o Vermijd speelgoed en accessoires met roodtinten (honden kunnen rood niet onderscheiden).
- Zorg steeds voor vers drinkwater.

KLASINDELING:

- Zet de stoelen in een halve cirkel. Zo is er voldoende plaats voor oefeningen.
- Er kunnen enkele stoelen op een tweede rij gezet worden. Hier kunnen kinderen plaatsnemen die angst hebben voor honden en zo blijven ze uit het zicht van de hond en kan deze niet rechtstreeks contact met hen leggen.
- Voorzie ook altijd een matje in de hoek van het lokaal, waar niemand toegang toe mag hebben. Dit is de rustplaats voor de hond waar hij ongestoord kan gaan liggen en die steeds toegankelijk is.

INTRODUCTIE VAN DE HONDEN IN DE KLAS

-Stel de hond(en) kort voor.

-Vertel tegen de leerlingen kort wat de honden komen doen.

-Daarna maak je enkele afspraken:

- Straks worden de honden los gelaten in de klas.
- Leerlingen mogen de hond niet lokken en/of roepen.
- Als de hond zelf contact komt maken, mag er even over de rug gewreven worden.
- Als leerlingen het niet leuk vinden dat de hond te dicht komt, mogen ze hun hand in de lucht steken om te vragen of je de hond even kan terugroepen.
- De leerlingen die schrik hebben van honden, mogen buiten de kring zitten (vb op de tweede rij). Dit voorkomt dat de hond rechtstreeks contact maakt met hen. Leerlingen worden nooit ergens toe verplicht om iets te doen met de hond.
- Als de hond op zijn matje gaat liggen, laten de leerlingen de hond met rust.

-Wees duidelijk dat iedereen iets met de hond mag doen, maar wel één voor één. Zeg dat zij het toch ook niet leuk zouden vinden, wanneer plots vele vreemde mensen rond hen zouden staan.

-Om iedereen wat gerust te stellen kunnen volgende vragen gesteld worden:

- Zijn er hier leerlingen die een hond thuis hebben?
- Wat vinden jullie zo leuk aan een hond?
- Wie wil er een hond? Waarom mag je geen hond hebben?
- Wat vinden jullie niet zo fijn aan een hond?

STRESS BIJ DE HOND

- Er kunnen verschillende oorzaken zijn waardoor er een hond stress ervaart in de schoolcontext:

- Drukke.
- Te warm (of te koud) hebben.
- Fel licht, sommige honden voelen zich onzeker op een te gladde ondergrond.
- Vervoer. Het is daarom belangrijk dat het vervoer niet te lang duurt en zo comfortabel mogelijk is (denk hierbij ook aan de temperatuur). Vervoer enkel honden die daaraan gewend zijn.

- Veel stress kan je voorkomen door de hond zelf controle te geven over de situatie: bv. door de hond los te laten in de klas, heeft hij de mogelijkheid zelf te kiezen of hij gaaid wil worden of niet.

- Hondveilige kauwspeeltjes (bv. van het merk Kong) kunnen goed gebruikt worden om milde acute stress te verminderen. De kauwbeweging geven honden een meer ontspannen gevoel.

STRESS-SIGNALEN:

Als hondenbegeleider is het belangrijk om stress-signalen te herkennen en hierop juist te reageren. Ook indien je een hond-begeleider team inhuurt, kan het handig zijn om zelf ook enkele stress-signalen bij de hond te herkennen en hierover met de kinderen te spreken.

- Let vooral op vermijdende gedragingen: gedragingen waarbij de hond zich letterlijk wegtrekt van datgene dat hij niet leukvindt. Deze kunnen bij honden heel subtiel zijn: vb. wegstijgen, de poot wegtrekken wanneer deze geaaid wordt, lichaam afwenden.

- Hieronder is een langere lijst met gedragingen die kunnen wijzen op stress:

- Rusteloosheid/ regelmatig van houding veranderen
- Vocalisaties zoals blaffen, janken, grommen...
- Lage houding
- Beven of uitschudden
- Geeuwen
- Tongelen/ neus likken

- Hijgen
- Overmatig speeksel produceren
- Wegkijken
- Oogwit tonen
- Poot opheffen
- De vloer schrapen met de voorpoten alsof de hond een hol aan het graven is
- Plassen en ontlasten
- Zichzelf krabben
- Kwispelen met een stijve staart
- Geen snoepjes willen aannemen van het baasje

WAT TE DOEN BIJ STRESS BIJ DE HOND?

- Het is belangrijk dat een hond zijn eigen rustplaats heeft waar hij zich steeds kan terugtrekken, vb het matje dat je onder jouw bureau legt of dicht bij jou.
- Er wordt best met een kalme en zachte toon gepraat tegen een hond die stress-signalen vertoont.
- Verder moet er op dat moment ingegrepen worden en moet de hond de kans krijgen om te rusten. Zoals reeds boven vermeld, zijn stress-signalen bij honden soms zeer subtiel. Let hier echter goed op en grijp tijdig in om bijtincidenten te voorkomen. Wacht dus niet tot de hond gromt.
- Indien de hond wel gromt, straf hem nooit. In zijn beleving heeft hij reeds heel veel subtiele signalen gegeven die zeggen 'laat mij alsjeblief met rust'. Wanneer deze herhaaldelijk genegeerd worden, is het logisch dat hij zijn toevlucht zoekt tot duidelijkere signalen zoals grommen. Wat doe je dan best? Neem/lok de hond zachtjes weg uit de stress-situatie en laat hem tot rust komen. Op die manier weet de hond dat jij wel naar hem luistert en voorkom je dat hij zijn toevlucht moet zoeken tot nog harder grommen of uitvallen.
- Als een korte rustperiode onvoldoende is om de stress te laten afnemen, moet de het klasbezoek beëindigd worden en de hond met het baasje naar buiten gebracht worden zodat hij eventueel zijn stress kan 'wegwandelen'.

ENKELE WEETJES OVER DE ZINTUIGEN VAN DE HOND

- Reuk

Reuk is het belangrijkste zintuig van de hond. Honden kunnen tot 50x beter ruiken dan wij. Een koekje in een broekzak al hij dus snel ruiken.

- Zicht

Honden zien de wereld helemaal anders. Honden kunnen alleen geel- en blauwtinten zien. Groen en rood kunnen ze niet zien. Een rode bal op een rode vloer is voor hen moeilijker om te onderscheiden. Maar hij kan de bal wel op geur vinden als je hij de geur herkent. In het donker zien de honden wel veel beter dan de mens.

- Gehoor

Honden kunnen hogere tonen horen en houden niet van plotse luide geluiden (vele honden hebben schrik van onweer). Hoge kinderstemmen zijn voor hen dus soms een uitdaging.

DEEL 2

KLASBEZOeken

- Controleer de gezondheid van de hond vooraleer naar de klas te komen.
- Geef de hond zowel voor als na het klasbezoek (en indien nodig tijdens) de kans om zijn behoefte te doen.
- Ga rechtstreeks met de hond naar de klas en vermijd zoveel mogelijk interacties met andere mensen. Het is aan te raden buiten de speeltijdmomenten van de school aan te komen (te druk/ te veel lawaai/ te veel indrukken).
- Laat de hond de klas verkennen voordat de kinderen binnen komen. Zo kan hij rustig wennen aan de omgeving.
- Geef de voorkeur aan de lift in plaats van trappen om de gewrichten van de hond te sparen.
- Hou de hond aan de leiband buiten de klas.
- Blijf te allen tijde aanwezig bij de hond.
- Stuur indien nodig het gedrag van de kinderen bij ten opzichte van de hond.
- Laat de hond tijdens de pauzes ontspannen en beloon hem door bv. met zijn favoriete speeltjes te laten spelen.

VEILIGHEID

- Informeer de kinderen over hoe je een hond correct moet benaderen.
- Respecteer de ruimte van de hond.
- Geef de hond de tijd om de ruimte te verkennen.
- Geef duidelijke richtlijnen aan de kinderen: vb. staar niet naar de hond, buig niet over de hond heen, laat de hond naar je toe komen.
- Laat de hond nooit onbewaakt achter.
- Kennis van de procedure die omschrijft welke acties ondernomen moeten worden bij een verwonding door de hond (bv. Wonde door nagels van de hond: uitwassen en desinfecteren).
- Controleer dat er geen te kleine voorwerpen binnen het bereik van de hond kunnen komen (om inslikken of stikken te voorkomen).

SELECTIE VAN DE HOND

- Leeftijd:
 - Honden zijn best minstens 2 jaar oud. Dit is de leeftijd van sociale maturiteit bij honden waarbij ze emotionele controle ontwikkeld hebben.
 - Aan minder veeleisende klasbezoeken kunnen jongere honden deelnemen. Zulke bezoeken kunnen een onderdeel vormen van de socialisatie van pups.
 - Honden vanaf ongeveer 8 jaar hebben meer nood aan rust en kunnen minder goed omgaan met stressfactoren. Zij blijven vaak liever rustig thuis in plaats van een klasbezoek te doen.
- Grootte:
 - Grote honden zijn wat robuuster en krijgen de voorkeur wanneer men werkt met kinderen.
- Temperament:
 - Het ideale temperament voor een hond die in de klas op bezoek komt, is:
 - kalm, vriendelijk en sociaal, kan genieten van de aanwezigheid van mensen.
 - gehoorzaam en volgt de aanwijzingen van de begeleider.
 - alert naar zijn begeleider toe.
 - bekwaam om terug kalm te worden na spel en opwindning.
 - bekwaam om rustig rond te lopen in een drukke omgeving.
 - bekwaam om een neutrale hond te negeren.

- Sommige van deze eigenschappen kunnen aangeleerd worden, maar de eigenheid van de hond zelf (zijn temperament) moet gerespecteerd worden.
- Ervaring en opleiding:
- De hond zou minstens de volgende vaardigheden aangeleerd moeten hebben:
 - Uitvoeren van basis commando's zoals 'zit', 'blijf', ...
 - De hond is getraind op het voorzichtig aanpakken van snoepjes. De begeleider bepaalt welke snoepjes de hond mag krijgen.
 - Alert zijn naar de begeleider toe.
 - Geïnteresseerd zijn in (vreemde) mensen zonder overenthousiast te worden.
 - Geen angstig-opgewonden gedrag vertonen zoals proberen te ontsnappen, agressief worden, opspringen tegen mensen of geagiteerd blaffen.
 - Rustig blijven tussen een grote groep kinderen.
 - Blijven zitten of staan zonder zenuwachtig te worden.
 - Het is niet omdat een hond goed opgeleid is en aan veel verschillende situaties gewend is dat hij nooit stress ervaart. De begeleider moet bekwaam zijn om stress-signalen zo snel mogelijk op te pikken en van zodra de hond bepaalde emoties toont, direct actie te ondernemen om de hond uit deze stress-situatie te halen.

TRAINING VAN DE HOND

- De trainingmethode gebeurt op basis van belonen. Dit is efficiënter en diervriendelijker dan bestraffen en het veroorzaakt geen agressie- of angstproblemen. Dergelijke trainingmethode is gegrond op de volgende principes:

- Elke hond heeft zijn eigen karakter. Een goede training is aangepast aan de individuele hond en respecteert de eigenheid van de hond.
- Bekrachtig de gewenste gedragingen in plaats van te focussen op het afleren van ongewenste gedragingen. Het zal de relatie mens-hond enkel verbeteren.
- Vermijd straffen.
- De beloning (of in uitzonderlijke gevallen, de straf) moet onmiddellijk volgen op het gedrag.
- Plan korte trainingssessies in een rustige omgeving met een aangepaste beloning en een goed beloningsschema (inclusief het belonen van reeds gekende commando's).
- Train de hond op stimuli die hij in de klas zal tegenkomen (bv. veel kinderen, drukte, plotse geluiden, gladde ondergrond, ...) en leer hem hoe hierop te reageren.
- Om het welzijn van de hond tijdens de training te verzekeren, is het uiterst belangrijk dat zijn omgeving controleerbaar en voorspelbaar blijft voor de hond. Op die manier voelt hij zich veilig en heeft hij ruimte om te leren.
- Om verwarring te voorkomen moet elke stimulus (commando) een andere reactie veroorzaken. Gebruik voor elk getraind gedrag dus een ander commando (visueel of auditief).
- Het gebruik van apparatuur zoals bijvoorbeeld ultrasone geluiden, slipkettingen, halsbanden met stroom of ijzeren halsbanden (al dan niet met pinnen die in de hals prikken), wordt streng afgeraden. Hiermee bouw je vooral angst op bij de hond en loop je het risico op bijtincidenten.

BRONNEN:

<http://www.zorgbeest.be>; en Kimmy Samoey (2018) 'Kind en hond in balans' Bachelorproef Agro- en Biotechnologie, Odisee. Promotor: Adinda Sannen, Copromotor: Aymeline de Cartier.